

SAMVERKANSPLAN

Förebyggande, tidiga och gemensamma insatser för barn och unga i Ystad – Kultur o Utbildning och Social Omsorg.

Inledning

I socialnämndens vision står att Ystad ska vara en kommun fri från drogmissbruk, där alla har ett liv med god kvalitet och social delaktighet och där barn ges de bästa förutsättningarna för utveckling.

Skolan vill enligt Barn- och utbildningsplanen ”rusta våra barn och ungdomar så att de kan och vill vara delaktiga i samhällets utveckling” och de viktigaste målen anges vara ”att barnen/ungdomarna erhåller kunskap samt bibehåller lusten att lära”.

Möte med barn och unga sker i såväl förskola, skola som socialtjänsten och i den öppna fritidsverksamheten. Det är av stor vikt att all personal har ett gemensamt förhållningssätt i dessa möten, att arbetet präglas av en helhetssyn på barnets situation och att samverkan sker med barnet i fokus.

Bakgrund

Det förebyggande arbetet prioriteras högt i Ystad. Det lokala folkhälsorådet gav i slutet av 90-talet de förebyggande barn- och ungdomsfrågorna högsta prioritet efter ett alarmerande resultat av en kartläggning kring missbrukssituationen i Ystad. Härvid drogs riktlinjerna för ett brett förebyggande arbete upp, senare benämnt Ystadmodellen. De ledande byggstenarna inom Ystadmodellen är barn och ungas delaktighet och inflytande i samhällslivet, föreningslivets samt övriga samhällsaktörers engagemang. Från att barn- och ungdomsfrågorna har varit kommunens angelägenhet, så har Ystadmodellen möjliggjort att barn, ungdomar, föräldrar, föreningslivet och samhället i övrigt har blivit delaktiga i arbetet för att skapa goda betingelser för unga människor i Ystad.

Trots ett väl fungerande förebyggande arbete finns det alltid barn och familjer som är i behov av individuellt stöd. Således bör även arbetet med att uppnå ett gemensamt förhållningssätt och förbättrade samarbetsformer prioriteras, då detta ökar möjligheterna för att familjer med stödbehov erbjuds verkningsfull hjälp i ett tidigare skede. Likaså är det angeläget att en metodutveckling av tidiga och riktade stödinsatser sker, där det gemensamma projektet kring föräldrautbildning är ett exempel.

I oktober 2004 presenterade Socialstyrelsen, utifrån ett regeringsuppdrag och i samverkan med Rikspolisstyrelsen och Myndigheten för skolutveckling, skrivelsen: Strategi för samverkan i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa. Häri anges målen för samverkan vara att barn ska få stöd och skydd utifrån en helhetssyn och i ett tidigare skede av en ogynnsam utveckling samt att samverkan alltid ska ha barnet i fokus. Målsättningen beskrivs som ett gemensamt ”samhällsuppdrag” för alla myndigheter som kommer i kontakt med barn och ungdomar som far illa eller riskerar att fara illa. Man menar att samverkan behöver ske såväl på

ett förebyggande övergripande plan som inom området ”tidiga insatser” samt vid ”omfattande insatser” där flera myndigheter blir berörda. Man uppmuntrar skapandet av lokala strategier för samverkan, som innehåller klargöranden kring styrningen på politisk och tjänstemannanivå, kring strukturen med överenskommelser, riktlinjer, handlingsplaner m.m. samt kring samsynen som förutsätter mötesplatser mellan de professionella samt gemensam kompetensutveckling, med målet att uppnå tillitsfulla relationer och ett gemensamt förhållningssätt.

För att ytterligare fördjupa och utveckla Ystads samarbete kring barn och unga hämtades inspiration från Strömstad kommun, en kommun som under flera år utvecklat ett gott förebyggande arbete gentemot barn som far illa eller riskerar fara illa. Denna del av samverkansarbetet genomfördes huvudsakligen under 2005 och i början av 2006 och där huvudingredienserna utgjordes av en framtidsverkstad med tillhörande handlingsplan och uppföljning av denna. Utifrån detta arbete växte behovet av att utarbeta en Samverkansplan kring förebyggande, tidiga och gemensamma insatser.

Syfte

Samverkansplanens syfte är att tydliggöra de förebyggande, tidiga och gemensamma insatser som har som mål att skapa förutsättningar för och utveckla en kommunikation aktörerna emellan, präglad av delaktighet och ömsesidighet. Detta genom ett gemensamt organiserat arbete av nätverksmodell där samordnade arbetsprocesser och skilda yrkeskompetenser fungerar kompletterande för att ge de bästa förutsättningar för att tillvarata och utveckla barnens/familjens styrkor och förmågor.

I samverkansplanen, som bedrivs parallellt med reguljär verksamhet, anges prioriterade mål för samverkansarbetet, vilka aktiviteter och verksamheter som bedrivs för att uppnå dem samt vilka aktörer som förväntas vara delaktiga i arbetet.

Utöver samverkansarbetet, som sker inom de kommunala verksamheterna, finns samverkan med föreningslivet, övriga samhällsaktörer, andra kommuner samt Region Skåne.

Viktiga utgångspunkter

Barnkonventionen, FN:s konvention om barnets rättigheter, ska vara en grundläggande utgångspunkt för all barn- och ungdomsverksamhet i Ystad. Barnkonventionens fyra grundprinciper ska vara vägledande i arbetet:

- Artikel 2. Barns rätt till respekt. Ingen får diskrimineras, alla har samma rättigheter och lika värde.
- Artikel 3. Barnets bästa ska komma i främsta rummet. Barnkonsekvensanalys ska göras före beslut.
- Artikel 6. Rätten till livet, överlevnad och utveckling gällande fysiska hälsan men även den andliga, moraliska, psykiska och sociala utvecklingen.
- Artikel 12. Åsiktsfrihet och rättighet att uttrycka dem och få dem beaktade i frågor som berör barnet.

Ovanstående principerna relaterar till varandra och formar tillsammans en attityd till barnkonventionens *barnsyn*.

En annan grundläggande utgångspunkt för allt arbete med barn och familjer är **Ystads kommuns värdegrund** som arbetades fram och fastställdes 18 maj 2005 inom ramen för

Samverkansprojektet Bun/SocOms./KoF. I denna fastslås att alla barn i Ystads kommun skall ges de bästa förutsättningar för utveckling och att detta skall bidra till att de kan och vill delta i och utveckla det demokratiska samhället.

Gemensamma värderingar ska vara:

- Barnet skall ses utifrån ett helhetsperspektiv.
- Barnet vill och kan utvecklas.
- Barnet är viktigare än dess prestation.

Alla som arbetar med barn och familjer ska utgå från ett gemensamt förhållningssätt:

- Barn utvecklas i samspel med sin omgivning. Omsorg och bekräftelse gynnar barnets utveckling.
- Att utforska och lyfta fram barnets egna förmågor hjälper oss att få idéer kring vilket ytterligare stöd barnet behöver i sin fortsatta utveckling.
- Barn behöver nätverk med föräldrar, vuxna, och andra barn som ger känslomässigt stöd, vägledning, information och praktisk hjälp.
- Barn gynnas alltid av att de vuxna i barnets omgivning samverkar och samarbetar positivt utifrån barnets behov.

Om arbetet med barn och ungdomar ska bli framgångsrikt är det nödvändigt att värdegrunden är känd av och omfattar samtliga medarbetare. Det finns inte en frivillighet i detta. Att på detta sätt styra med idéer ger medarbetarna en stor frihet i det dagliga arbetet men det ställer också stora krav. Det kommer som stöd och ram att finnas en struktur men det kommer inte att finnas färdiga mallar och checklistor som reglerar arbetet. Strukturen är att likna vid nätverk och inte en hierarkisk organisation. Det är därför medarbetarens kompetens, kreativitet och lojalitet mot värdegrunden som är avgörande för hur framgångsrikt arbetet med barn och ungdomar ska bli.

Målområden

Folkhälsoinstitutet har angett 11 nationella folkhälsomål. Fem av dem utgör utgångspunkter för våra prioriterade aktiviteter kring barn och unga i Ystads kommun:

- Delaktighet och inflytande i samhället
- Trygga och goda uppväxtvillkor
- Ökad fysisk aktivitet
- Goda matvanor
- Minskat bruk av tobak och alkohol, ett samhälle fritt från narkotika och dopning samt minskade skadeverkningar av överdrivet spelande

Till grund för vårt arbete ligger bedömningar utifrån kända fakta kring risk- och skyddsfaktorer.

Mål 1

- *Barn och unga i Ystad har möjlighet till reellt inflytande i frågor som rör dem genom Elevråd, Ungdomsfullmäktige, Demokratidagar, Ungdomsråd (el. liknande) på Ungdomens Hus och fritidsgårdar, föreningsstyrelser m.m.*

Aktiviteter:

Verksamheter/möten inom Ystadmodellen: Ungdomsfullmäktige, Demokratigrupp, Nämndskoordinatorer, Elevråd, Kontaktlärare, Demokratidagar.

Uppföljning:

Antalet deltagande barn/unga (Kou, Soc.Oms.).

Antal ärenden som nämnderna har remitterat till Ungdomsfullmäktige.

Enkät om känsla av delaktighet "Trygghetsenkät" år F, 2, 5 och 8 (Kou),

Drogvaneundersökning år 7, 9 och åk 2 Gy (Soc.Oms).

Mål 2

- *Alla barn har goda och trygga uppväxtvillkor. Barn/familjer erbjuds det stöd de bedöms vara i behov av.*

Aktiviteter:

Resursmöten, koordinatorsträffar, samverkansmöten elevvårdsteam och socialtjänst, stödgrupp för barn till missbrukare, utbildning för personal kring "Beroende- och anhörigproblematik, "Unga mammor"-grupp, Cope föräldrautbildning.

Övriga samverkansgrupper: Samverkan BUP-IFO, graviditetskrisgrupp, psykiskt sjuka föräldrar, sexuella övergrepp och misshandel mot barn, våldsutsatta kvinnor, projekt Bibass/Milton.

Uppföljning:

Trygghetsenkät, år F, 2, 5 och 8 (Kou).

Kvalitativ uppföljning av Resursmöten.

Antal barn i stödgrupp för barn till missbrukare.

Antal föräldrar som deltar i föräldrautbildningen Cope (Soc.Oms).

Utvärdering av insatsutbudet som elevhälsopersonal och socialsekreterare har tillgång till.

Mål 3

- *Barn och unga genomför minst en fysisk aktivitet dagligen. Förbättrade förutsättningar för barn och unga att aktivera sig.*

Aktiviter:

Ungdomsmässan – mötesplats föreningar och unga, skolans hälsoarbete, Barns Fritid – utredningsuppdrag.

Uppföljning:

Enkät Hälsa och motion, om barns dagliga fysiska aktivitet, år 4 och 7 (Kou).

Uppföljning av barns viktkurvor (Kou).

Mål 4

- *Barn och unga har goda kostvanor.*

Aktiviteter:

Skolans hälsoarbete, Ungdomsmässan.

Uppföljning:

Enkät Hälsa och motion, år 4 och 7 (Kou).

Uppföljning av barns viktkurvor (Kou).

Mål 5

- *Inga barn och unga under 18 år använder tobak och alkohol. Minskat berusningsdrickande i äldre ungdomsgrupper och nolltolerans vad gäller narkotika.*

Aktiviter:

Föräldrautbildningen Absolut Förälder år 6-9 inkl. utvecklingssamtal och nyhetsbrev, Var Smart, Ungdomsmässan, kontraktmetoden, drogfria mötesplatser (ex. Ungdomens Hus, fritidsgårdar), drogfria discon, drogfri lussevaka, nattvandring, Ungdomsfullmäktige, Rotary/Lions antidroggrupp.

Uppföljning:

Drogvaneundersökning år 7, 9 och åk 2 gy (Soc. Oms).

Antal föräldrar som deltar i Absolut Förälder, år 6 (Soc.Oms).

Antal föreningar och kommunala fritidsverksamheter som aktivt arbetar med handlingsprogram kring alkohol och droger (Kou).

Organisation

Det övergripande ansvaret vilar på en politisk referensgrupp bestående av presidierna från Barn och Utbildningsnämnden och Socialnämnden.

En ledningsgrupp (Buso), driver samverkansarbetet mellan Social omsorg och Kultur o Utbildning. I denna ingår förvaltningschefer, områdeschefer (Kou), avdelningschef (Ifo), enhetschef (Rådgb.), enhetschef (Bof) samt projektledare (Soc.oms).

Arbetet inom Ystadmodellen styrs av Y-gruppen bestående av representanter från Soc.oms. KoU, Ungdomskraft och övriga föreningslivet.

Kommunikation

Samverkan, helhetssyn samt ett gemensamt förhållningssätt förutsätter en öppen och tät kommunikation mellan personal inom olika verksamheter samt med barn och unga och deras föräldrar. Sätt att uppnå detta är t.ex. informationsfoldrar, föräldramöten, information i kommundidningen, hemsidan samt för personalen gemensamma utbildningsdagar och möten samt gemensamma sidor på intranätet.

Aktiviteter och verksamheter

En förteckning över aktuella samverkande aktiviteter/verksamheter, dess uppdrag, deltagare samt mötesfrekvens finns i bilaga 1: "Aktiviteter och verksamheter". Samverkansarbetet som skedde med stöd av resurspersoner från Strömstads kommun beskrivs närmare i bilaga 2: "Samverkan kring barn och unga i Ystad 05/06".